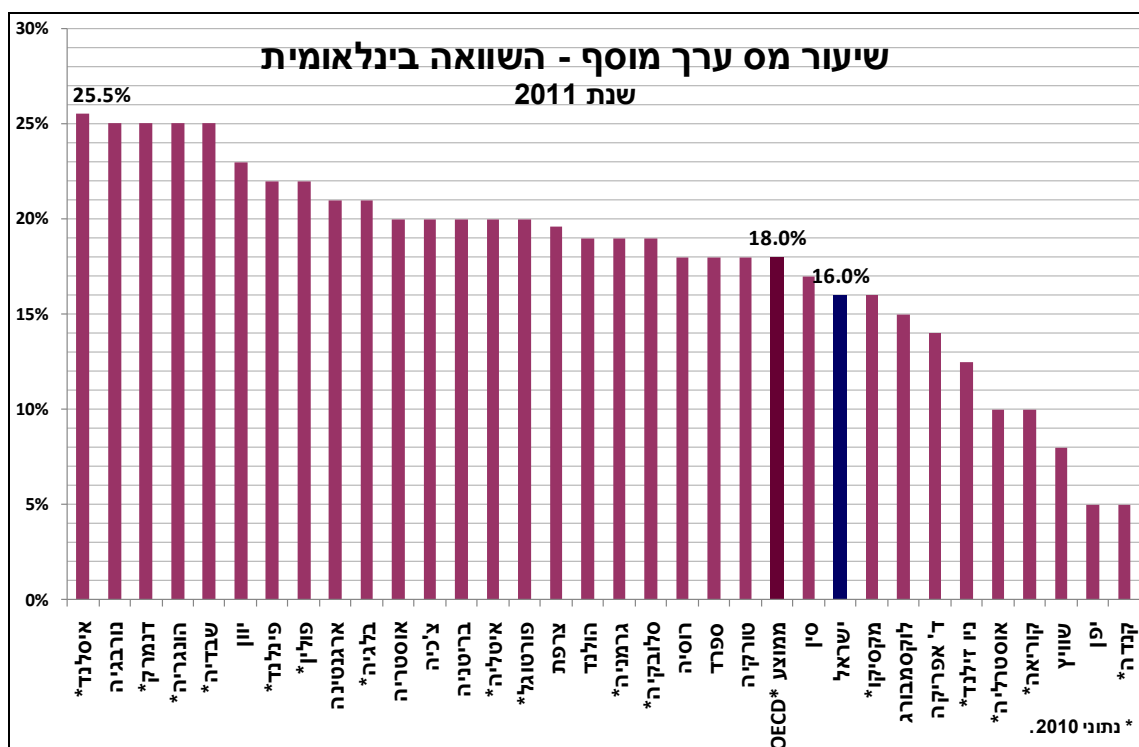

23 יוני 2011
כ"א סיון תשע"א

בישראל - שיעור המע"מ על מוצרי יסוד מהגבוהים ביותר בעולם

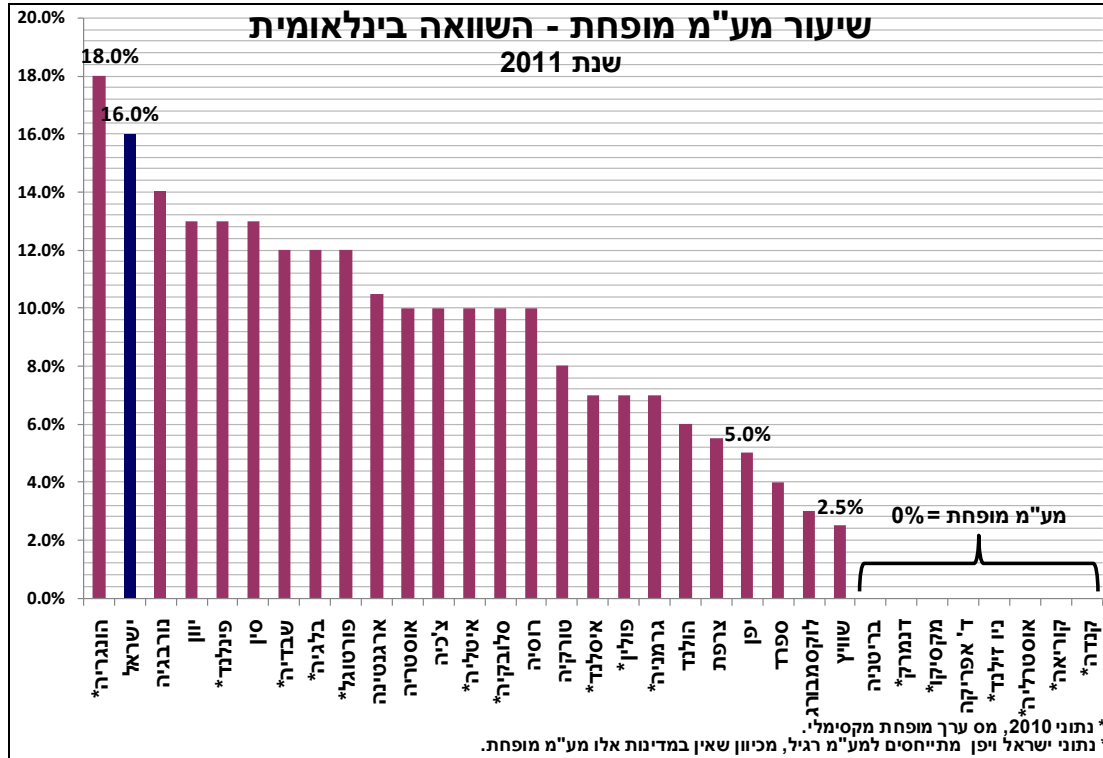
לכאורה, שיעור המע"מ בישראל אינו גבוה בהשוואה בינלאומית. יתרה מכך, המע"מ בישראל נמוך ממרבית המדינות שנסקרו, ונמוך אף בהשוואה לשיעור הממוצע במדינות ה-OECD: 18% ב-OECD לעומת 16% בישראל.

אך כאשר בודקים לעומק, מתגלה כי ברחבי העולם נפוץ השימוש במע"מ מופחת להשגת מטרות חברתיות. כך, במרבית המדינות שנבחנו ע"י מחלקת המחקר הכלכלי באגף כלכלה של התאחדות התעשיינים נמצא שיעור מע"מ מופחת על מוצרי יסוד כגון מוצרי מזון, שירותי תחבורה ובריאות. מבין המדינות שנבחנו, רק למספר מדינות בודדות, ביניהן ישראל, יפן וצ'ילה¹ אין שיעור מע"מ מופחת. כך, בחינת שיעור המע"מ בישראל לעומת המע"מ המופחת ברחבי העולם, מעלה כי ישראל היא אחת המדינות בעלות שיעור המע"מ הגבוה ביותר על מוצרי יסוד.

מדינות רבות, קבעו את שיעור המע"מ המופחת על כמחצית ואף פחות משיעור המע"מ הרגיל. מע"מ מופחת קיים בד"כ לגבי מוצרי מזון ושתייה (ל-75% מהמדינות הנסקרות יש מע"מ מופחת לגבי מזון), אך גם נפוץ לגבי מוצרים בסיסיים ומהותיים שונים כגון: תחבורה, שירותים ומוצרים רפואיים, ביגוד לילדים וחימום לחורף (בהתאם למאפייני וצרכי כל מדינה).

¹ נכון לשנת 2010.

המע"מ המופחת על מוצרי יסוד נפוץ אך במדינות מפותחות ועשירות, בעלות תמ"ג לנפש גבוה. למשל – שוויץ. מעבר לכך שלשוויץ יש שיעור מע"מ כללי נמוך (8%), קיים אף מע"מ מופחת ביותר, של 2.5%, למוצרי מזון, מים ומוצרים רפואיים. בלוקסמבורג, מדינה נוספת עם מע"מ נמוך יחסית (15%), קיים מע"מ מופחת של 3% על מזון ושירותים רפואיים. בבריטניה, העלו לאחרונה את המע"מ ל-20%, אך על המזון נותר מע"מ מופחת של 0%. בצרפת, מדינה נוספת בעלת שיעור מע"מ גבוה יחסית (19.6%), קיים מע"מ מופחת של 5.5% למזון, שתייה ותחבורה.

שיעור מע"מ מופחת נהוג גם במדינות הפחות עשירות, כגון יוון, אשר המע"מ הכללי שלה עומד על 23%, אך המע"מ המופחת על 13% בלבד. גם בהונגריה בעלת המע"מ הגבוה (25%) יש מע"מ מופחת הנע בין 18% - 5%. במדינות נוספות במזרח אירופה נהוג מע"מ מופחת גם כן: צ'כיה, פולין¹ וסלובקיה¹.

בסקירה שפורסמה בסוף 2005², בה התייחס בנק ישראל להצעה להפחית את המע"מ על מוצרי מזון ל-12%, נכתב כי הפחתת המע"מ על מזון הינה פרוגרסיבית יותר מהפחתה כללית של שיעור המע"מ "משום שאחוז ההוצאה על מזון מתוך ההכנסה גבוה יותר אצל פרטים בעלי הכנסה נמוכה". עוד ציין בנק ישראל בסקירתו כי ההטבה "תתחלק כמעט שווה בשווה בין כל עשירי הכנסה".

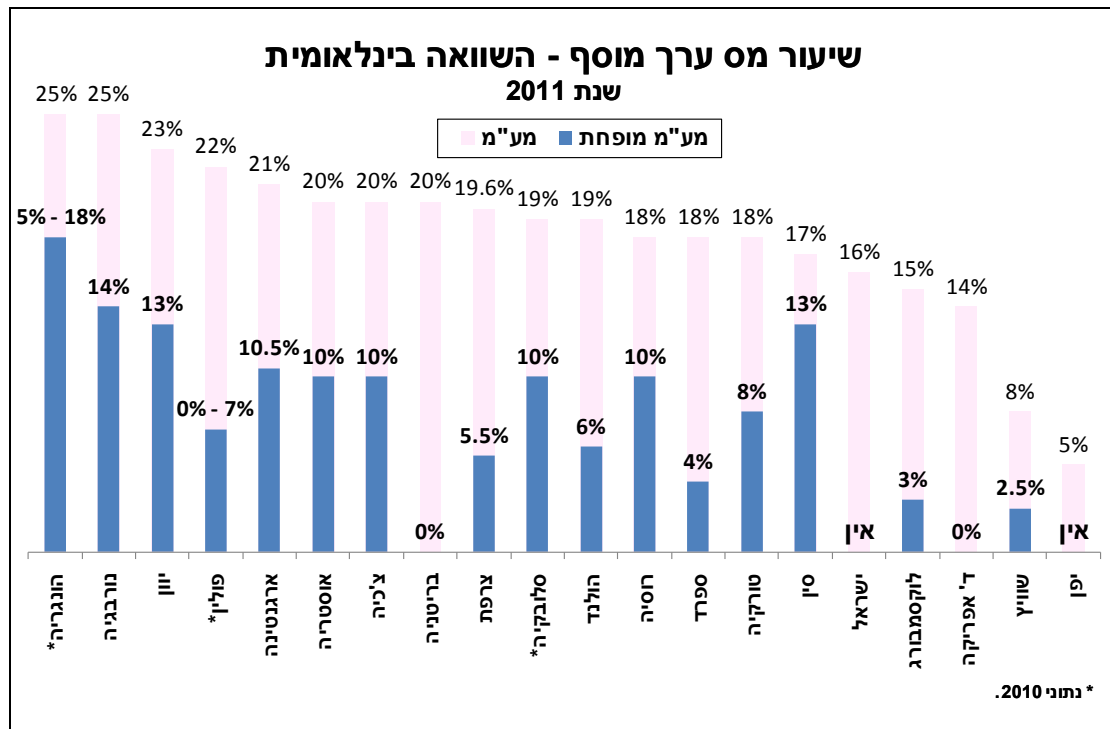
² ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים, יולי עד דצמבר 2005.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

בנוסף, ממחקר שנערך ביולי 2006 ע"י מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא מע"מ דיפרנציאלי למטרות חברתיות נכתב כי "ההשפעה של הטבה זו על העשירונים הנמוכים תהיה משמעותית יותר". עוד נכתב זה במסמך זה כי "הפחתה ניכרת של מע"מ בענפים עתירי עבודה עשויה להביא לעידוד התעסוקה בענפים אלה".

כל הפחתה של אחוז מע"מ על מזון ומשקאות נאמדת בכ- 550 מלש"ח. הפחתת מע"מ על מוצרי מזון בסיסיים מוגדרים בלבד נאמדת בכ- 350 מלש"ח. במטרה לממן הפחתת מע"מ למוצרי מזון ניתן לשקול אי הפחתת המע"מ במחצית האחוז בשנת 2012 (כל אחוז מע"מ כללי שווה לכ- 4.5 מיליארד ₪ בשנת 2011) ובמקומה הנהגת מע"מ דיפרנציאלי על מזון ומשקאות לשיעור של 12% או הפחתת מע"מ על מוצרי מזון בסיסיים לשיעור של 10%. שווי אבדן ההכנסות למדינה זהה ורמת הפרוגרסיביות של צעד זה גבוהה יותר.

לחילופין, ניתן גם לשקול העלאת המע"מ בחצי אחוז ל- 16.5% בשנת 2012, העלאה כזו תאפשר הפחתת המע"מ על מזון ומשקאות לכ- 8%.

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

טבלת מע"מ כללי ומע"מ מופחת, שנת 2011

הערות	מע"מ מופחת	מע"מ	מדינה
מזון ושתייה	14%	25%	נורבגיה
מזון ושתייה, מוצרי רוקחות, תחבורה	13%	23%	יוון
דלק לחימום	13.5%	21%	אירלנד
אספקת בשר, ירקות ופירות, תחבורה, שירותים רפואיים	10.5%	21%	ארגנטינה
מזון	10%	20%	אוסטריה
מזון	10%	20%	צ'כיה
דלק לחימום ביתי, מושבי בטיחות (למכונית) לילדים	5%	20%	בריטניה
מזון, ביגוד לילדים	0%		
מזון ושתייה, תחבורה	5.5%	19.6%	צרפת
מזון ושתייה, תחבורה	6%	19%	הולנד
מזון בסיסי, מוצרים רפואיים, ביגוד ילדים	10%	18%	רוסיה
תחבורה	8%	18%	ספרד
מזון ושתייה, מוצרים כימיים	4%		
מזון בסיסי, מוצרים רפואיים	8%	18%	טורקיה
מוצרים חקלאיים	1%		
חשמל, מוצרים רפואיים	5%	18%	מלטה
מזון, מוצרים חקלאיים	13%	17%	סין
	אין	16%	ישראל
מזון, טיפול רפואי	3%	15%	לוקסמבורג
מזון, תחבורה	0%	14%	דרום אפריקה
מזון, מים, מוצרים חקלאיים, מוצרים רפואיים	2.5%	8%	שוויץ
שירותי בריאות	0%	7%	תאילנד
	אין	5%	יפן

מקור: <http://www.tmf-vat.com> TMF Group

אגף כלכלה

המחלקה למחקר כלכלי

טבלת מע"מ כללי ומע"מ מופחת למדינות ה-OECD, שנת 2010

יתר מדינות ה-OECD מופיעות עם נתוני 2011 בטבלה למעלה

מדינה	מע"מ	מע"מ מופחת
איסלנד	25.5%	0% - 7%
דנמרק	25.0%	0%
הונגריה	25.0%	5% - 18%
שבדיה	25.0%	0% - 12%
פינלנד	22.0%	0 - 13%
פולין	22.0%	0% - 7%
בלגיה	21.0%	0% - 12%
איטליה	20.0%	0% - 10%
פורטוגל	20.0%	5% - 12%
צ'ילה	19.0%	אין
גרמניה	19.0%	7.0%
סלובקיה	19.0%	10.0%
ממוצע לא משוקלל של OECD	18.0%	-
מקסיקו	16.0%	0.0%
ניו זילנד	12.5%	0.0%
אוסטרליה	10.0%	0.0%
קוריאה	10.0%	0.0%
קנדה	5.0%	0.0%

מקור: OECD